

KUMPPANIT EUROOPAN UNIONISSA

Suomalaisten ja virolaisten ajatuksia toisistaan

Kai Torvi

www.eva.fi

EVA kotisivuilla raportteja, puheita ja
artikkeleita suomeksi ja englanniksi

ESIPUHE

Suomen ja Viron suhteiden läheisyys on vaihdellut suuresti vuosikymmenten aikana. Sotien välisen ajan vilkkaita talous-, matkailu- ja kulttuurisuhteita seurasi hiljaiselo Neuvostoliiton miehityksen aikana. Perestroika käynnisti jälleen lähemmän kanssakäymisen, joka lisääntyi merkittävästi Viron saatua itsenäisyytensä takaisin vuonna 1991. Suhteet nousevat taas uudelle tasolle, kun Viirosta tulee Euroopan unionin jäsen 1.5.2004.

Viron EU-jäsenyyden kynnyksellä EVA päätti selvittää, mitä suomalaiset ja virolaiset ajattelevat toisistaan. Miten suhtaudutaan toiseen osapuoleen, kuinka laajaa on kiinnostus muuttaa asumaan naapurimaahan, halutaanko ylläpitää poliittisia, taloudellisia ja kulttuurisuhteita, ja millaista yhteistyötä maat voisivat harjoittaa EU:n jäseninä?

Tämä tutkimus on jatkoa EVAn pitkälle asennetutkimusperinteelle. Suomessa säännöllisesti tehtyjen mittausten lisäksi niitä on toteutettu silloin tällöin myös naapurimaissamme. Virossa tehtiin tämänkertaista selvästi laajempi tutkimus vuonna 1998, ja se julkaistiin osana 'Viron huomina' -raporttia.

Haastattelututkimuksen suoritti kesä-elokuussa 2003 Taloustutkimus Oy EVAn toimeksiannosta. Osa kysymyksistä oli yhteisiä molemmissa maissa, minkä lisäksi kummassakin maassa esitettiin joitakin erilliskysymyksiä. Kysymysten laadintaan osallistuivat suurlähettiläät Jaakko Blomberg ja Matti Maasikas sekä professori Seppo Zetterberg, ja haluan tässä yhteydessä esittää heille kiitokseni. Tarkemmat tiedot tutkimuksen suorittamistavasta ilmenevät liitteestä 1. Kyselylomakkeet ovat liitteinä 2 ja 3. Raportin grafiikan on laatinut YTM Pentti Kiljunen, Yhdyskuntatutkimus Oy. Hän on myös kommentoinut raportin tekstiä, mistä haluan häntä kiittää. Raportin on laatinut EVAn toimistossa asiamies Kai Torvi.

EVAssa syyskuussa 2003

Pentti Vartia

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	NAAPURI NÄHDÄÄN ENIMMÄKSEEN MYÖNTEISESSÄ VALOSSA	8
3	NAAPURISSA ASUMINEN EI KIINNOSTA	10
4	MAIDEN YHTEISTYÖLTÄ ODOTETAAN PALJON	12
5	VIRON EU-JÄSENYYS SUOMALAISTEN MIELEEN	16
6	SUHTEEN SUOMEEN EIVÄT TÄRKEIMPIÄ KEHITTÄMISKOHTEITA	19
7	SUOMALAISET YRITYKSET OVAT HYVIÄ TYÖNANTAJIA, MUTTA...	24
8	LOPUKSI	25
	LIITE 1	
	LIITE 2	
	LIITE 3	

1. JOHDANTO

Suomi ja Viro ovat olleet varsin erikoisia kumppaneita historiansa aikana. Maantieteellisen läheisyyden lisäksi niitä on yhdistänyt läheinen kielisukulaisuus ja pitkiä aikoja myös kuuluminen saman suurvallan, ensin Ruotsin ja sittemmin Venäjän, valtapiiriin. Kielisukulaisuuden merkitystä on korostanut se seikka, että suomalaisugrilainen kieliperhe on hyvin pieni. Lähimenneisyydessä on toisaalta jakso, jolloin kanssakäyminen oli hyvin rajoitettua poliittisista syistä.

Viron liittyminen Euroopan unionin jäseneksi 1.5.2004 merkitsee uuden vaiheen alkamista maidemme välisissä suhteissa. Siirtymäkauden jälkeen ihmisten liikkuminen myös työn tai opiskelupaikan perässä tulee olemaan täysin vapaata sen lisäksi, että tavarat, palvelut ja pääomat voivat liikkua vapaasti yli rajan.

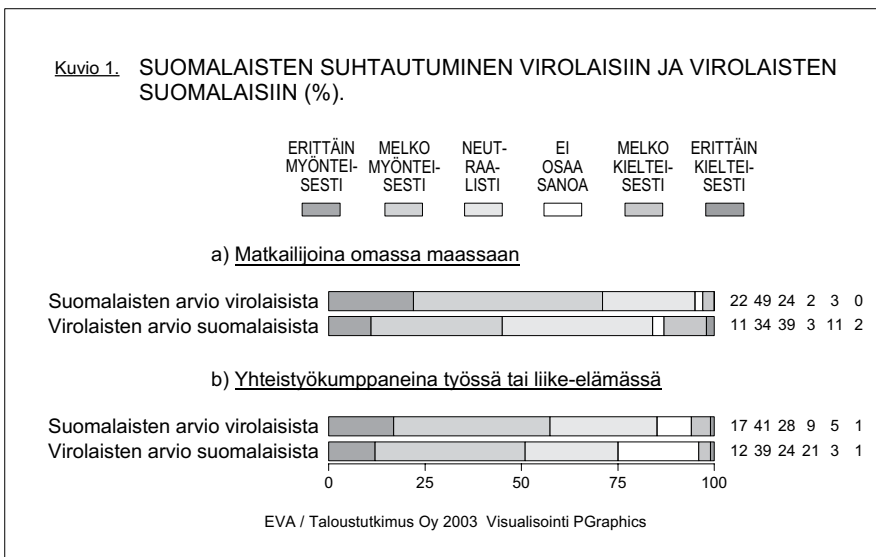
Suomen ja Viron välisen yhteistyön kehittyminen ei kuitenkaan ole itsestään selvää. EU:n jäsenenä Viro voi suuntautua myös Länsi-Eurooppaan, koskeehan vapaa liikkuvuus sen suhteita kaikkiin EU-maihin. Maita erottaviksi tekijöiksi voivat myös nousta esimerkiksi suhtautuminen hyvinvointivaltioon ja NATO-jäsenyyteen.

Kansalaisten asenteet ja ajatukset vaikuttavat keskeisesti siihen, mihin suuntiin kansainvälisiä suhteita ja yhteistyötä kehitetään. Tällä tutkimuksella on pyritty arvioimaan, kuinka suurta kiinnostusta maiden välisten suhteiden kehittämiseen suomalaiset ja virolaiset tuntevat. Yleisarvio tuloksista on myönteinen: molempien maiden kansalaisten enemmistö pitää näitä suhteita arvossa ja haluaa kehittää niitä edelleen. Molempien maiden EU-jäsenyyden arvellaan olevan molemminpuoliseksi hyödyksi.

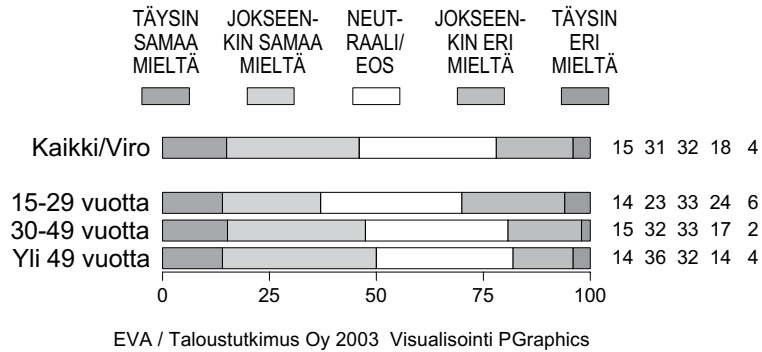
2. NAAPURI NÄHDÄÄN ENIMMÄKSEEN MYÖNTEISESSÄ VALOSSA

Suomalaiset suhtautuvat virolaisiin varsin myönteisesti. Suomessa käyviin virolaisiin turisteihin suhtautuu erittäin tai melko myönteisesti runsaat 70 % vastaajista, ja virolaisiin yhteistyökumppaneina työssä tai liike-elämässä lähes 60 %. Kielteistä suhtautumista virolaisiin matkailijoihin ei esiinny juuri lainkaan, ja virolaisiin työ- tai liikekumppaneina-kin sitä havaitaan vain kuudella prosentilla vastaajista. (Kuvio 1)

Virolaisten näkemys suomalaisista matkailijoista on piirun verran varauksellisempi kuin suomalaisten vastaava mielipide. Kielteisesti suhtautuvien osuus, runsaat kymmenen prosenttia, on kuitenkin alhainen kun otetaan huomioon monien suomalaisten vodkaturistien valitettava näkyvyys esimerkiksi Tallinnan kaupunkikuvassa. Työssä tai liike-elä-

Kuvio 2. "SUOMALAISET EIVÄT PIDÄ VIROLAISIA VERTAISINAAN" (virolaiset, %).

mässä virolaisten suhtautuminen suomalaisiin on kutakuinkin samanlainen kuin suomalaisten vastaava. Yhteistyökumppanuudesta työssä tai liike-elämässä ei luonnollisestikaan läheskään kaikilla ole kokemusta, mistä syystä 'ei osaa sanoa' -vastausten osuus on suuri. (Kuvio 1)

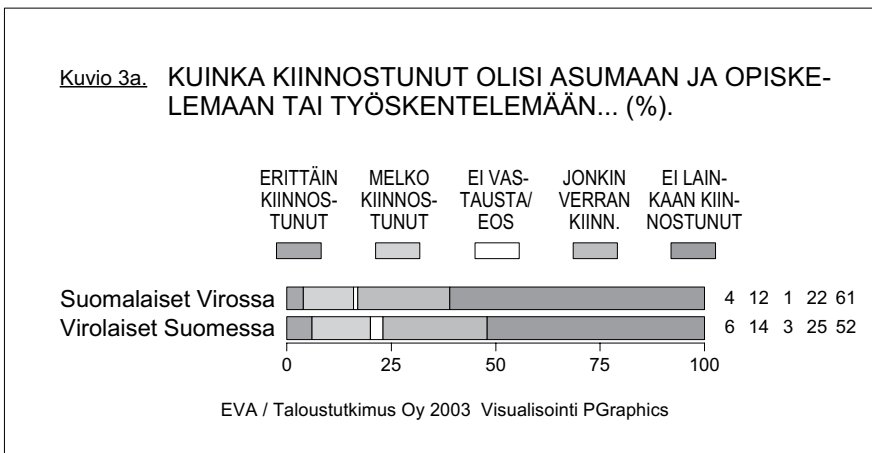
Suomen korkeampi elintaso yms. seikat ovat voineet osaltaan vaikuttaa suomalaisten turistien käytökseen Virossa. Se lienee merkittävin tekijä, joka on vaikuttanut tavallisten virolaisten mielipiteisiin suomalaisista. Lähes puolet vastaajista katsookin, etteivät suomalaiset pidä virolaisia vertaisinaan. Vain runsas viidennes ei koe suomalaisten käytöstä virolaisia kohtaan alentuvaksi. Nuoret (15-29 -vuotiaat) arvioivat suomalaiset selvästi harvemmin ylemmydentuntoisiksi kuin muut ikäluokat. (Kuvio 2)

3. NAAPURISSA ASUMINEN EI KIINNOSTA

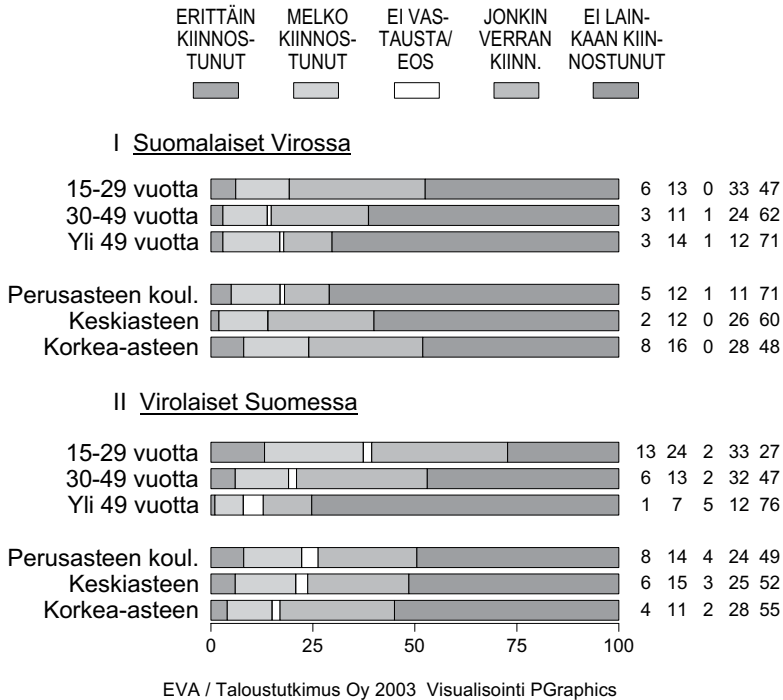
Meillä on keskusteltu paljon siitä, mitä Viron EU-jäsenyyden myötä aikanaan tapahtuva työmarkkinoiden vapautuminen Suomen ja Viron välillä merkitsee käytännössä. Yhtäältä on nähty uhkakuvia siitä, että virolainen halpatyövoima sekoittaa Suomen työmarkkinat, ja toisaalta myös pelätty esimerkiksi etätöihin kykenevien suomalaisten muutttoa lahden taakse alemman verotuksen ja elinkustannusten piiriin.

Tämän tutkimuksen tulosten valossa odotukset laajamittaisesta muuttoliikkeestä Suomenlahden yli eivät ole perusteltuja. Vain viidenes virolaisista on erittäin tai melko kiinnostunut asumaan ja opiskelemaan tai työskentelemään Suomessa, ja yli puolta tällainen vaihtoehto ei kiinnosta lainkaan. (Kuvio 3a) Odotusten mukaisesti Suomessa opiskelu tai työskentely kiinnostaa eniten nuoria virolaisia, kolme neljästä 50 vuotta täyttäneistä ei ole lainkaan kiinnostunut Suomeen muutosta. (Kuvio 3b)

Suomen työmarkkinoiden kannalta asiaa tarkastellessa on syytä muistaa, että kysymys koski asumista joko työnteon tai opiskelun

Kuvio 3b. KUINKA KIINNOSTUNUT OLISI ASUMAAN JA OPISKELEMAAN TAI TYÖSKENTELEMÄÄN... (%).

vuoksi. Siten meille nimenomaan töihin tuloa kaavailevia, siis opiskelua harkitsevat poislukien, on vielä vähemmän kuin mainittu viidennes. Juuri opiskeluhalu selittänevät osittain virolaisten nuorten muita suuremman kiinnostuksen.

Suomalaisia muutto lahden yli kiinnostaa vielä hieman vähemmän kuin virolaisia. Ero ei kuitenkaan ole kovin suuri. (Kuvio 3a) Merkilläpentavaa on, että kiinnostuneimpia ovat korkeakoulututkinnon suorittaneet, heistä noin joka neljäs on periaatteessa erittäin tai melko kiinnostunut Virossa asumisesta joko opiskelun tai työnteon vuoksi, kun koko väestöstä tätä mieltä on vain noin joka kuudes. Virossa muuttohalukkuuden ja koulutuksen korrelaatio on päinvastainen, mutta siellä erot ovat niin pieniä, etteivät ne ole tilastollisesti merkitseviä. (Kuvio 3b)

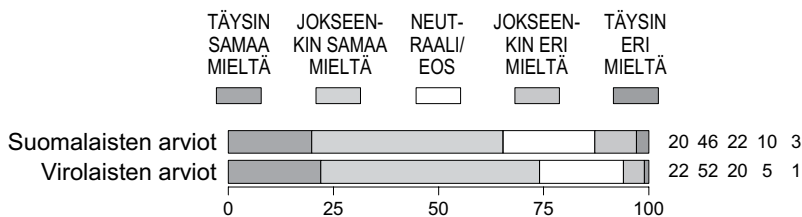
4. MAIDEN YHTEISTYÖLTÄ ODOTETAAN PALJON

Kun Suomen ja Viron mahdollista tulevaa yhteistyötä konkretisoidaan jonkin verran, asenteet sitä kohtaan osoittautuvat varsin myönteisiksi molemmissa maissa riippumatta yhteistyön alasta.

Noin kaksi kolmesta suomalaisesta pitää maiden taloudellista integraatiota hyödyllisenä molemmille osapuolille, runsas kymmenesosa on eri mieltä. Virolaisista lähes kolme neljästä yhtyy väitteeseen, ja erimielisiä on vain kourallinen. (Kuvio 4a) Suomen pääkaupunkiseudun ja Tallinnan asukkaat suhtautuvat väittämään muita myönteisemmin, luultavasti koska näillä alueilla on jo runsaasti kokemusta kanssakäymisestä. Korkeasti koulutetut suhtautuvat maiden taloudelliseen yhteistyöhön positiivisimmin. (Kuvio 4b)

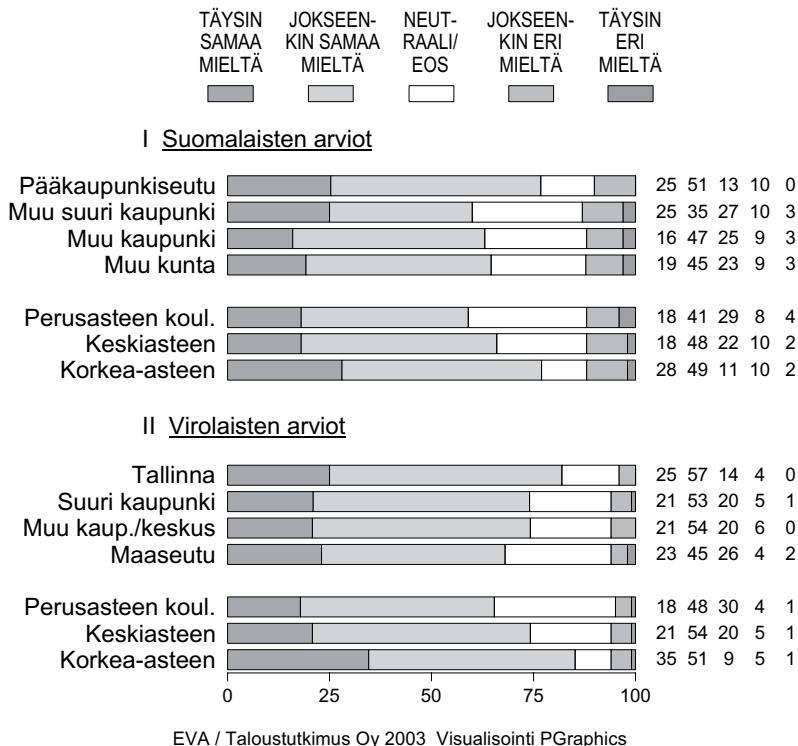
Myös poliittisella tasolla yhteistyönäkymiä pidetään hyvinä. Väittämä 'Suomi ja Viro ovat niin erilaisia maita, ettei maiden yhteistyö EU:ssa onnistu' torjutaan selkeästi molemmissa maissa. Erityisesti Suomenlahden etelärannalla luottamus yhteistyöhön on luja, vain vajaa

Kuvio 4a. "VIRON JA ETELÄ-SUOMEN TALOUDELLINEN LÄHEINEN YHTEISTYÖ ELI INTEGRAATIO OLISI EDUKSI MOLEMMILLE MAILLE" (%).

EVA / Taloustutkimus Oy 2003 Visualisointi PGraphics

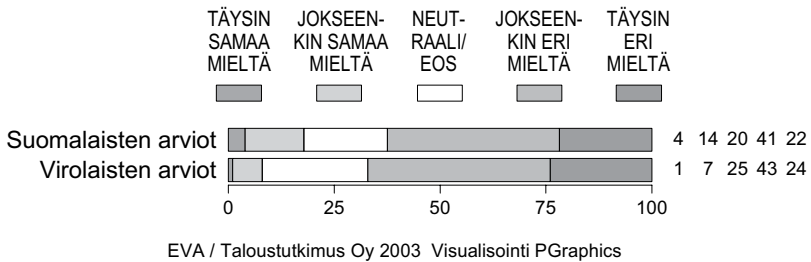
Kuvio 4b. "VIRON JA ETELÄ-SUOMEN TALOUDELLINEN LÄHEINEN YHTEISTYÖ ELI INTEGRAATIO OLISI EDUKSI MOLEMMILLE MAILLE" (%).

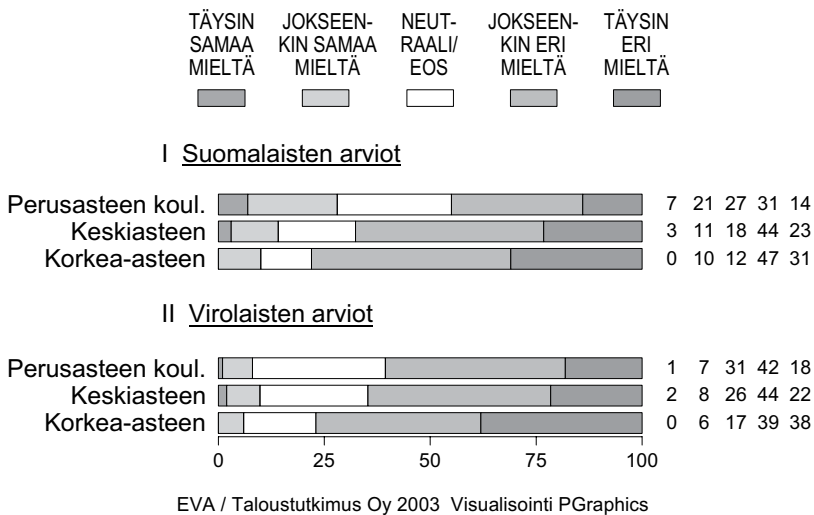
kymmenes epäilee sen onnistumista. (Kuvio 5a) Suomalaisista epäileviä on vajaa viidennes. Korkeakoulututkinnon suorittaneet suhtautuvat EU-yhteistyön näkymiin kaikkein optimistisimmin molemmissa maissa. (Kuvio 5b)

Usko Suomen ja Viron yhteistyömahdollisuuksiin EU:n puitteissa on merkittävä jo senkin vuoksi, että esimerkiksi julkisen sektorin rooli ja hyvinvointivaltio on näissä maissa nähty hyvin eri tavalla. Paljon esillä ollut keskustelu intressiristiiridoista EU:n suurten ja pienten jäsenmaiden välillä on saattanut lähentää suomalaisia ja virolaisia. Pitää myös muistaa, että monista eroista huolimatta Suomea ja Viroa yhdistää mm. vankasti luterilainen kulttuuriperintö.

Kuvio 5a. "VIRO JA SUOMI OVAT NIIN ERILAISIA MAITA, ETTEI MAIDEN YHTEISTYÖ EUSSA ONNISTU" (%).

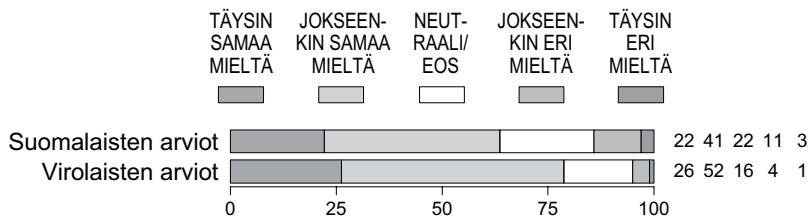

Kuvio 5b. "VIRO JA SUOMI OVAT NIIN ERILAISIA MAITA, ETTEI MAIDEN YHTEISTYÖ EUSSA ONNISTU" (%).

Maiden lähentymisessä toisiinsa nuoriso on pitkällä aikavälillä keskeisessä asemassa. Lähes neljä viidestä virolaisesta haluaisi luoda maiden välille laajan vaihto-oppilasohjelman, joka osaltaan tutustuttaisi kansoja toisiinsa henkilökohtaisella tasolla. Suomalaisistakin lähes kaksi

Kuvio 6. "VIRON JA SUOMEN OPPILAITOSTEN VÄLILLE TULISI JÄRJESTÄÄ LAAJA VAIHTO-OPPILASOHJELMA" (%)

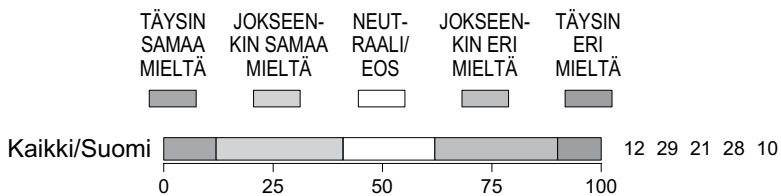

EVA / Taloustutkimus Oy 2003 Visualisointi PGraphics

kolmesta kannattaa ajatusta. (Kuvio 6) Kansalliset erot suhtautumisessa vastaavat hyvinkin eroja halussa asua naapurimaassa (ks. kuvio 3a edellä).

Suomalaisten käsitys Virosta läheisenä maana saa vahvistusta siitäkin, että rinnastettaessa suhteet Viroon ja Ruotsiin vastaajat jakautuvat lähes tasan kahtia, Viroa läheisempänä pitäviä on jopa hieman enemmän. Tulos on merkittävä kun ottaa huomioon yhtäältä Suomen ja Ruotsin monisatavuotisen yhteisen historian ja läheiset yhteistyösuhteet mm. Pohjoismaiden neuvoston, EFTAn ja nyttemmin EU:n piirissä ja toisaalta Viro-suhteissa olleen vuosikymmeniä kestäneen lähes täydellisen katkoksen. (Kuvio 7, vastaavaa kysymystä ei esitetty Virossa)

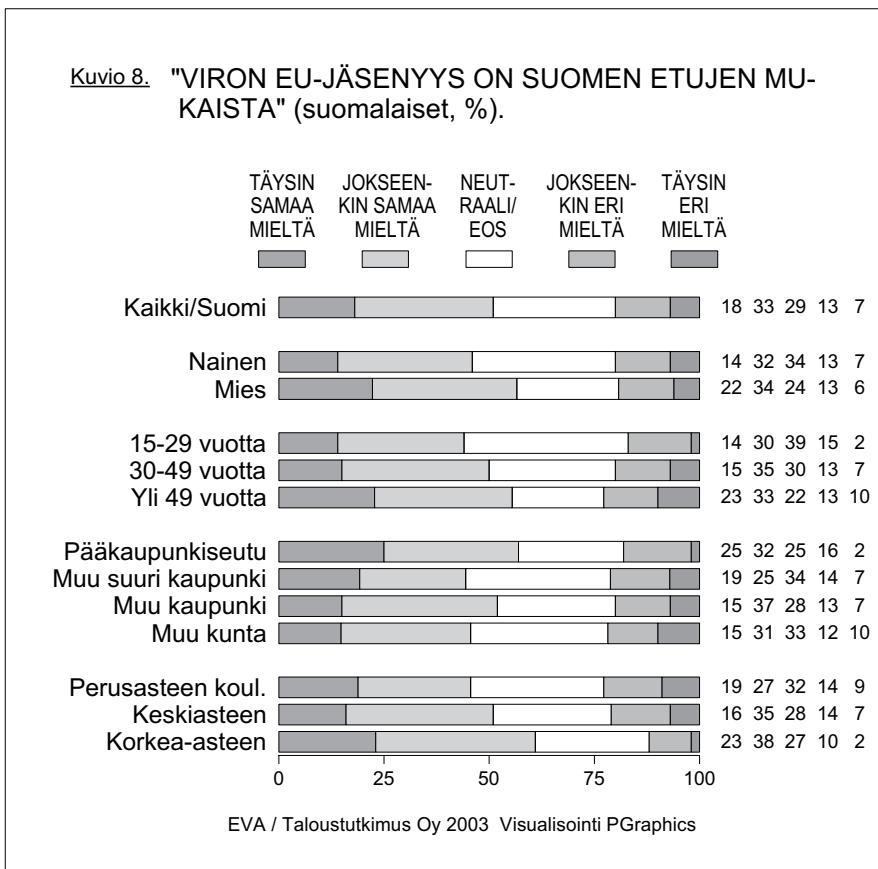
Kuvio 7. "VIRO KOETAAN SUOMESSA LÄHEISEMMÄKSI KUIN RUOTSI" (suomalaiset, %).

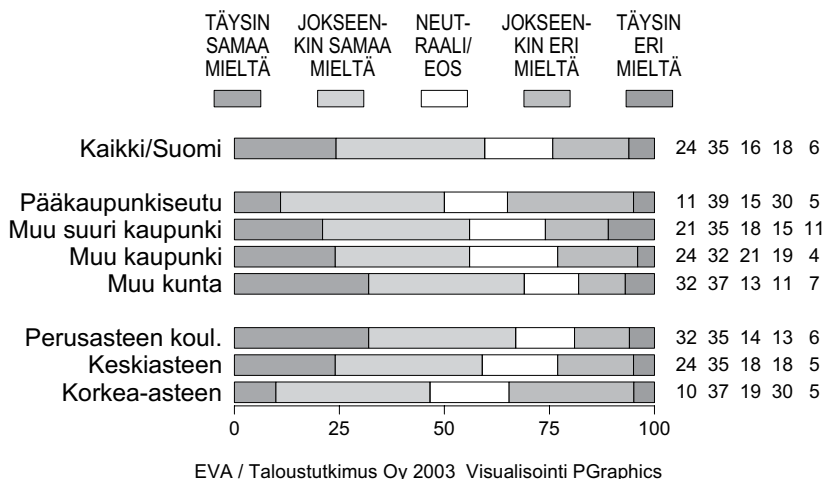
EVA / Taloustutkimus Oy 2003 Visualisointi PGraphics

5. VIRON EU-JÄSENYYS SUOMALAISTEN MIELEEN

Suomalaiset uskovat Viron EU-jäsenyyden olevan eduksi myös meille. Edellä todettiin suomalaisten uskovan maiden talousintegraation ja EU:n puitteissa tapahtuvan yhteistyön hedelmällisyyteen. Kysyttäessä suoraan Viron EU-jäsenyyden hyödyllisyyttä Suomelle runsas puolet vastaajista uskoo siihen, ja vain viidennes epäilee. Erityisen selvästi tällä kannalla ovat korkeakoulututkinnon suorittaneet, jotka muillakin mitareilla havaitaan muita suomalaisia myönteisemmiksi Suomen ja Viron suhteille. (Kuvio 8)

Kuvio 9. "VIRON EU-JÄSENYYYDEN MYÖTÄ VAPAUTUVA MUUTTOLIIKE TUO MEILLE RUNSAASTI HUUMEITA, RIKOLLISUUTTA JA MUITA EI-TOIVOTTUJA ILMIÖITÄ" (suomalaiset, %).

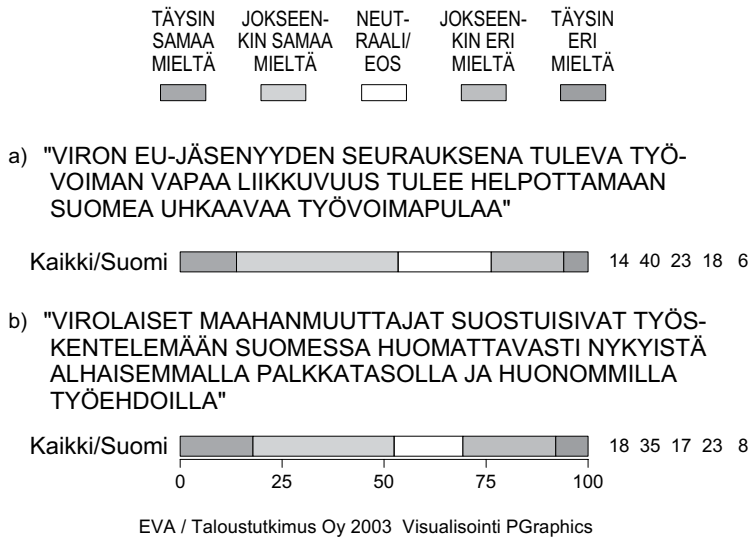

Kuten kaikkiin muutoksiin, myös Viron EU-jäsenyyteen liittyy kuitenkin kielteisiäkin puolia. Lähes kuusi kymmenestä suomalaisesta pelkää huumeiden, rikollisuuden ja muiden ei-toivottujen ilmiöiden lisääntyvän sen myötä maassamme. Suurinta huolta tunnetaan maaseudulla ja pienintä pääkaupunkiseudulla, jossa kokemusta virolaisista on varmaankin eniten. Myös koulutustaso erottelee vastaajat selvästi. (Kuvio 9)

Työmarkkinoilla Viron EU-jäsenyyden oletetaan vaikuttavan merkittävästi. Niukka enemmistö suomalaisista otaksuu tulevan virolaisen työvoiman vapaan liikkuvuuden helpottavan meitä uhkaavaa työvoimapulaa. Kutakuinkin sama osuus uskoo heidän työskentelevän Suomen nykytasoa alhaisemmilla palkoilla ja huonommilla työehdoilla. (Kuvio 10)

Onkin selvää, että runsas virolaisen työvoiman tarjonta Suomen työmarkkinoilla vaikuttaisi sekä työvoimapulaa helpottavasti että palkkatasoa alentavasti. Edellä todetun mukaisesti (ks. kuvio 3a) virolaisten

Kuvio 10. NÄKEMYKSET VIRON EU-JÄSENYYPDEN VAIKUTUKSISTA SUOMEN TYÖMARKKINOIHIN (suomalaiset, %).

kiinnostus Suomessa työskentelyyn ei kuitenkaan ole kovin suurta. Si-
ten virolaisen työvoiman vaikutuksen Suomen työmarkkinoihin voi
olettaa jäävän verrattain vähäiseksi.

6. SUHTEET SUOMEEN EIVÄT TÄRKEIMPIÄ KEHITTÄMISKOHTEITA

Virolaisilta kysyttiin myös, mihin maihin tai maaryhmiin Viron tulisi ensisijaisesti kehittää suhteitaan. Arvio tuli tehdä erikseen poliittisista, taloudellisista ja kulttuurisuhteista. Vastaajia pyydettiin kussakin tapauksessa nimeämään tärkein ja toiseksi tärkein vaihtoehto. Suomi ei tässä vertailussa menestynyt kovinkaan hyvin.

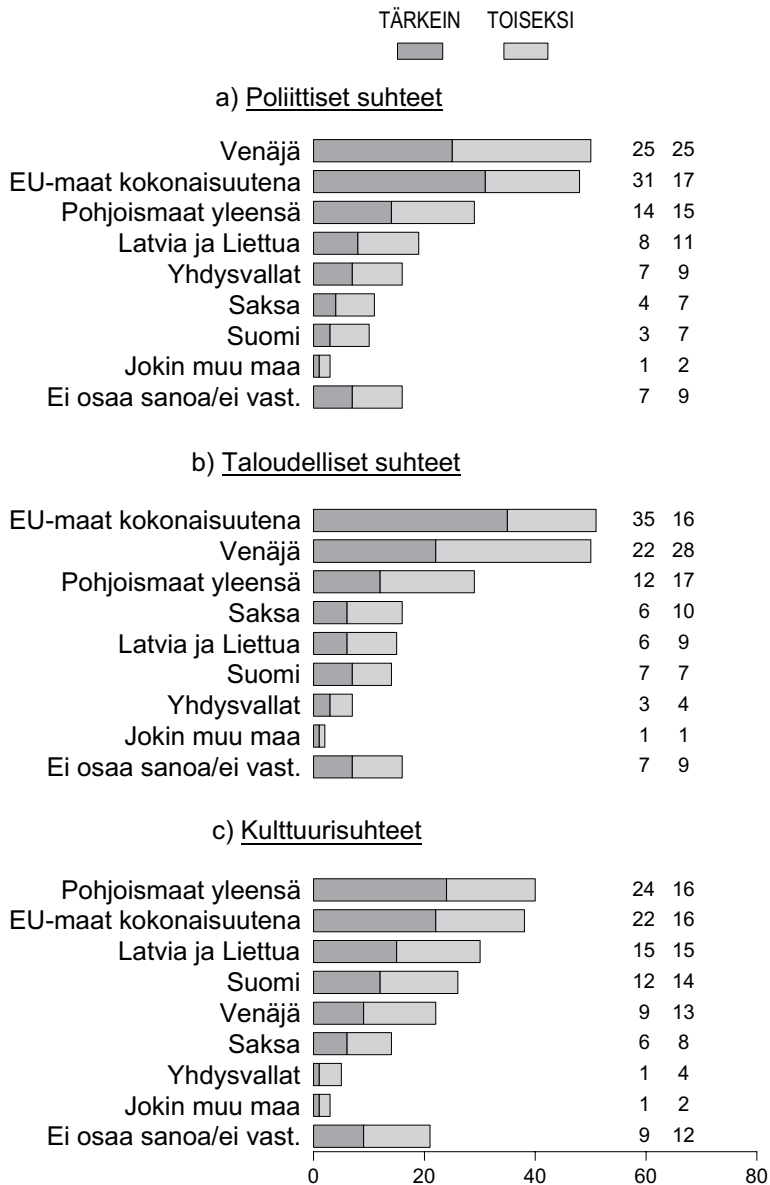
Poliittisten suhteiden kannalta tärkeimmäksi maaksi (kun sen tärkeimmäksi ja toiseksi tärkeimmäksi ilmoittaneiden osuudet lasketaan yhteen) nousi ehkä hieman yllättäen Venäjä. EU-maat hävisivät sille tosin vain niukasti. Yksi selitys tälle on, että poliittiset suhteet Venäjään koetaan ongelmallisiksi, onhan mailla edelleen mm. rajakiistoja, ja siksi niiden kehittämiseen tulisi panostaa. (Kuvio 11a)

Suomi jäi tässä vertailussa nimetyistä maista ja maaryhmistä viimeiseksi. Tämä selittynee pitkälti sillä, että maamme tietysti kuuluu myös EU-maihin ja Pohjoismaihin, joihin suhteiden kehittämistä pitää tärkeänä varsin moni virolainen. Suomen 'kannatuksen' voi arvioida kannavoituneen osittain tätä kautta. Myönteisesti tulkiten voidaan myös ajatella, että ongelmattomat suhteet eivät kaipaa erityistä kehittämistä. (Kuvio 11a)

Taloudellisessa mielessä asiaa tarkasteltaessa kuva on melko samanlainen kuin poliittisissa suhteissa. EU ja Venäjä ovat tärkeimmät, ja Suomi häntäpäässä. Kannaltamme lohdullinen tulkinta on tässäkin se, että maidemme väliset taloussuhteet ovat jo varsin kehittyneet sekä kaupalla, ulkomaisilla investoinneilla että matkailulla mitattuina, joten niiden edelleen kehittämistä eivät virolaiset välttämättä näe erityisen tarpeelliseksi. (Kuvio 11b)

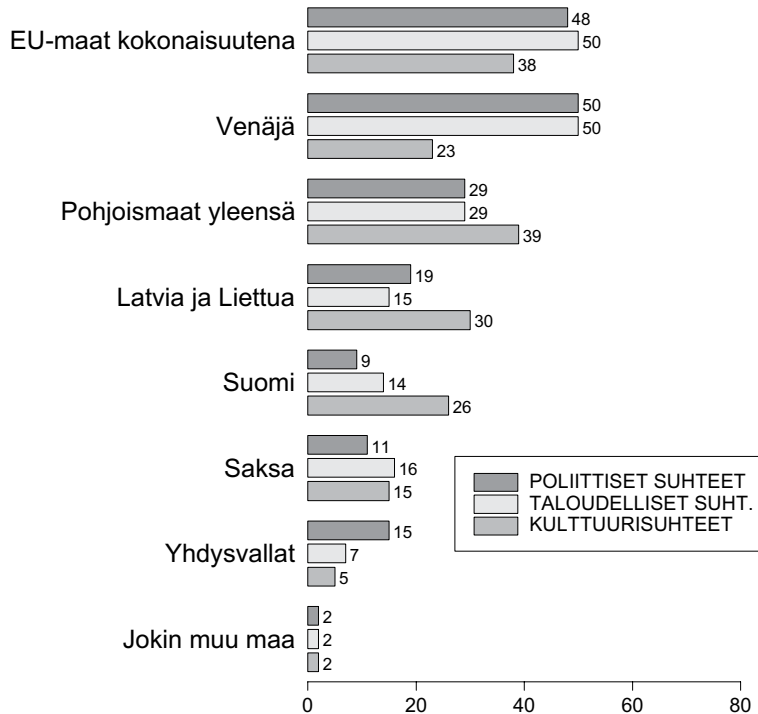
Kulttuurisuhteiden kuva on varsin toisenlainen. Pohjoismaita pidetään tässä suhteessa tärkeimpänä yhteistyökumppanina EU-maiden jäädessä niukasti kakkoseksi. Viron lähinaapurit sijoittuvat keskikastiin järjestyksessä Latvia ja Liettua, Suomi ja Venäjä. (Kuvio 11c)

Kuvio 11. MIHIN MAIHIN TAI MAARYHMIIN VIRON TULISI ERITYISESTI KEHITTÄÄ SUHTEITAN (virolaisten arviot, %).

EVA / Taloustutkimus Oy 2003 Visualisointi PGraphics

Kuvio 12. MIHIN MAIHIN TAI MAARYHMIIN VIRON TULISI ERITYISESTI KEHITTÄÄ SUHTEITAAAN (mainittu kahden tärkeimmän joukossa; virolaisten arviot, %).

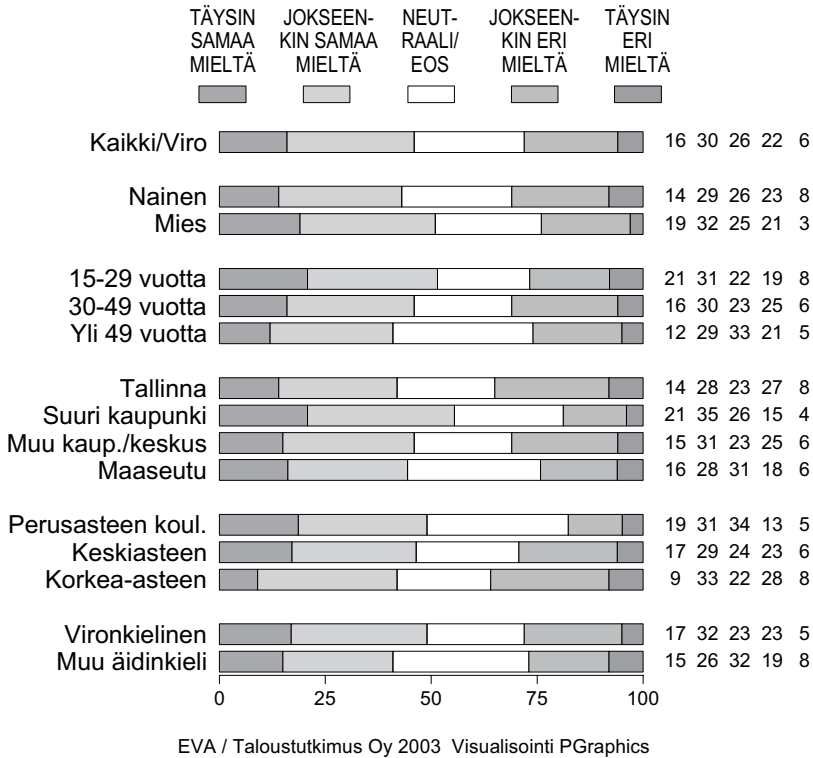

EVA / Taloustutkimus Oy 2003 Visualisointi PGraphics

Kuviossa 12 tarkastellaan samoja tuloksia hieman toisesta näkökulmasta. Siitä havaitaan, että suhteita EU-maihin pidetään tärkeinä riippumatta siitä, mistä elämäalueesta on kyse. Venäjään halutaan kehittää poliittisia ja taloussuhteita, mutta kulttuurin osalta ne voisi jättää vähemmälle. Suhteissa muihin lähinaapureihin (Suomi, Pohjoismaat, Latvia ja Liettua) taas haluttaisiin panostaa nimenomaan kulttuuriin.

Kuavaa verrattain laimeasta erilliskiinnostuksesta Suomea kohtaan vahvistaa sekin, että lähes puolet virolaisista ei pidä suomen kielen opiskelua tärkeänä. Vastakkaisella kannalla on runsas neljännes. Nuoret pitävät suomen kieltä erityisen vähämerkityksisenä. Tämä voi johtua siitä,

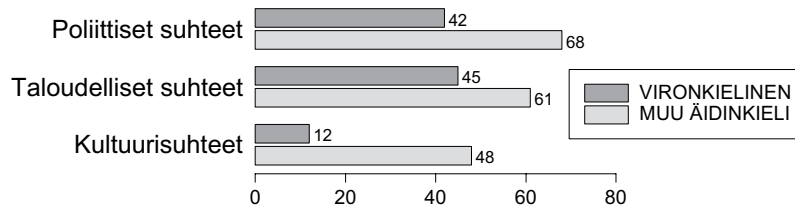
Kuvio 13. "VIROLAISEN EI KANNATA OPIKSELLA SUOMEA, MUUT KIELET KUTEN ENGLANTI, RANSKA TAI SAKSA OVAT TÄRKEÄMPIÄ" (virolaiset, %).

etteivät monetkaan heistä omakohtaisesti muista Suomen television merkitystä ikkunana länteen neuvostomiehityksen aikana. Korkeasti koulutetut pitävät suomen taitoa muita tärkeämpänä, mikä sopii hyvin yhteen heidän yleisen Suomi-myönteisyytensä kanssa. (Kuvio 13)

Yhtenä selityksenä haluttomuuteen opiskella suomea voi olla näkemys suomalaisten alentuvasta suhtautumisesta virolaisiin (ks. kuvio 2 edellä), joka ilmenee mm. eräänlaisena kieli-imperialismina: suomalaiset odottavat kaikkien virolaisten ilman muuta osaavan suomea. Tämähän ei ole koskaan pitänyt paikkaansa muualla kuin Pohjois-Virossa, joka on Suomen television näkyvyysaluetta. Virolaiset voivat myös kokea, että

Kuvio 14. MIHIN MAIHIN TAI MAARYHMIIN VIRON TULISI ERITYISESTI KEHITTÄÄ SUHTEITAAN: VENÄJÄ (mainittu kahden tärkeimmän joukossa; virolaisten arviot, %).

EVA / Taloustutkimus Oy 2003 Visualisointi PGraphics

EU- ja NATO-jäsenyys edellyttävät heiltä läntisten valtakielten osaamista.

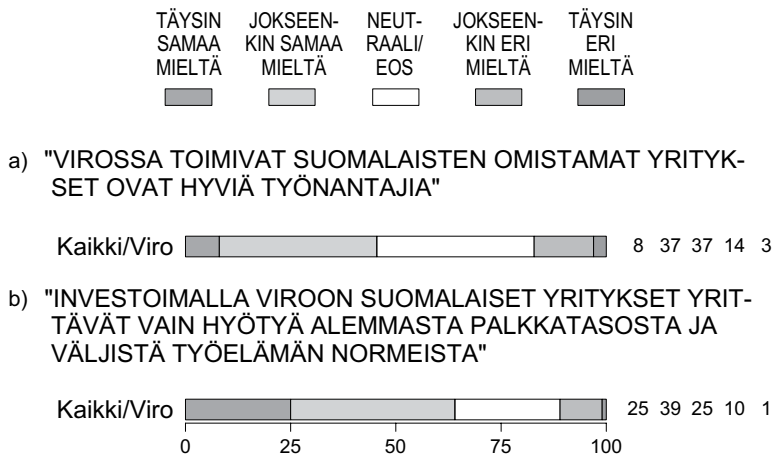
Yhteisen kielen merkitys kansainvälisten suhteiden suuntaamisessa on kuitenkin suuri. Muuta kieltä kuin viroa (pääasiassa venäjää) äidinkielenään puhuvat haluavat kehittää suhteita Venäjään paljon yleisemmin kuin vironkieliset. Vähemmälle huomiolle kielivähemmistö jättäisi erityisesti Pohjoismaat, EU-maat yleensä sekä Latvian ja Liettuan. Jonkin verran yllättävää on, että he painottavat erityisesti poliittisia ja taloussuhteita Venäjään kulttuurisuhteiden jäädessä näitä pienemmälle kannatukselle. (Kuvio 14)

7. SUOMALAISET YRITYKSET OVAT HYVIÄ TYÖNANTAJIA, MUTTA...

Suomalaiset yritykset ovat investoineet Viroon varsin merkittävästi viimeisen runsaan vuosikymmenen kuluessa, ja monet Viron suurimmista yrityksistä ovat nykyään suomalaisessa omistuksessa. Virolaisten Suomikuvaan voi siten odottaa vaikuttavan myös sen, millaisiksi työnantajiksi nämä yritykset koetaan, ja miten niiden muutenkin nähdään käyttäytyvän yrityskansalaisina virolaisessa yhteiskunnassa.

Suomalaisomisteisia yrityksiä pidetään yleisesti hyvinä työnantajina, lähes puolet vastaajista allekirjoittaa tätä koskevan väittämän ja vain noin joka kuudes on eri mieltä. Epätietoisten joukko on varsin suuri. Tämä luonnollista sikäli, ettei läheskään kaikilla virolaisilla ole

Kuvio 15. NÄKEMYKSET VIROSSA TOIMIVISTA SUOMALAISSYRITYKSISTÄ (virolaiset, %).

EVA / Taloustutkimus Oy 2003 Visualisointi PGraphics

omakohtaista tai edes lähipiirin kokemusta työskentelystä tällaisessa yrityksessä. (Kuvio 15a)

Minään pyyteettöminä hyväntekijöinä suomalaisia yrityksiä ei kuitenkaan pidetä. Liki kaksi kolmasosaa arvelee niiden investoivan Viroon vain hyötyäkseen alemmasta palkkatasosta ja muistakin työnantajalle edullisista työelämän piirteistä. (Kuvio 15b) Tämä onkin varsin uskottava päätelmä: pienen ja köyhän Viron omat markkinat tuskin ainaakaan ovat monen teollisuusyrityksen päämotiivina olleet sinne investoitaessa.

8. LOPUKSI

Tutkimus osoittaa suomalaisten ja virolaisten asenteiden toisiaan kohtaan olevan monessa suhteessa hyvin samansuuntaisia. Suomalaiset suhtautuvat virolaisiin ihmisiin ja Viron EU-jäsenyyteen myönteisesti. Virolaisten näkemys suomalaisista on hieman varautuneempi, mutta ei kuitenkaan varsinaisesti kielteinen.

Viron tuleva EU-jäsenyys lisää edelleen maiden mahdollisuuksia keskinäiseen yhteistyöhön. Tähän suhtaudutaan molemmissa maissa toiveikkaasti, Virossa jopa innostuneesti. Maiden välistä kanssakäymistä halutaan lisätä, ja niiden tulevalta yhteistyöltä odotetaan paljon, niin taloudellisen integraation mielessä kuin poliittiselta yhteistyöltäkin EU:ssa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö ongelmiakin nähtäisi.

Virolaiset eivät kuitenkaan katso pelkästään pohjoiseen. Suhteita halutaan kehittää pääasiassa muihin maihin kuin Suomeen. Tämä onkin luonnollista nuorelle valtiolle, joka on juuri aloittamassa jäsenyyttään niin EU:ssa kuin NATOssakin.

LIITE 1

TUTKIMUKSEN TEKNINEN TOTEUTUS

Tutkimuksen on tehnyt EVAn toimeksiannosta Taloustutkimus Oy Suomessa ja sen tytäryhtiö ES Turu-uuringute AS Virossa samalla tutkimusmenetelmällä. Tutkimus toteutettiin osana Omnibus-kierrosta henkilökohtaisin haastatteluin. Suomessa haastattelut tehtiin 4.-17.8. ja Virossa 6.6.-20.7.2003.

Kohderymänä tutkimuksessa oli Suomessa 15-74 -vuotias väestö Ahvenanmaata lukuun ottamatta, ja Virossa 15-74 -vuotias väestö. Tutkimuksessa haastateltiin Suomessa 985 kiintiöpoiminnalla valittua henkilöä ja Virossa 980. Otos on painotettu kohderyhmää vastaavaksi.

Virhemarginaali 95 %:n luotettavuustasolla on 1,4 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan.

LIITE 2

KYSELYLOMAKE SUOMESSA

HUOM. Kysymykset 1-3c kysytään Suomessa ja Virossa, kysymykset 3d-g vain Suomessa

Seuraavaksi esitämme joitakin kysymyksiä Virosta.

1. Ensimmäiseksi kysymme, mikä on suhtautumisenne virolaisiin. Olkaa hyvä ja vastatkaa asteikolla erittäin myönteisesti, melko myönteisesti, ei myönteisesti eikä kielteisesti, melko kielteisesti, erittäin kielteisesti

a) matkailijoina Suomessa

b) yhteistyökumppaneina työssä tai liike-elämässä

2. Miten kiinnostunut olisitte asumaan ja opiskelemaan tai työskentelemään Virossa? Vastatkaa asteikoilla

1) erittäin kiinnostunut

2) melko kiinnostunut

3) jonkin verran kiinnostunut

4) en lainkaan kiinnostunut

5) en osaa sanoa

3. Oletteko seuraavien väittämien kanssa samaa mieltä vai eri mieltä? Vastatkaa asteikolla

täysin samaa mieltä

jokseenkin samaa mieltä

ei samaa eikä eri mieltä

jokseenkin eri mieltä

täysin eri mieltä

a) Etelä-Suomen ja Viron taloudellinen läheinen yhteistyö eli integraatio olisi eduksi molemmille maille.

- b) Suomi ja Viro ovat niin erilaisia maita, ettei maiden yhteistyö EU:ssa onnistu.
- c) Suomen ja Viron oppilaitosten välille tulisi järjestää laaja vaihto-oppilasohjelma.
- d) Viron EU-jäsenyys on Suomen etujen mukaista.
- e) Viron EU-jäsenyyden myötä vapautuva muuttoliike tuo meille runsaasti huumeita, rikollisuutta ja muita ei-toivottuja ilmiöitä.
- f) Viron EU-jäsenyyden seurauksena tuleva työvoiman vapaa liikkuvuus tulee helpottamaan Suomea uhkaavaa työvoimapulaa.
- g) Virolaiset maahanmuuttajat suostuisivat työskentelemään Suomessa huomattavasti nykyistä alhaisemmalla palkkatasolla ja huonommilla työehdoilla.
- h) Viro koetaan Suomessa läheisemmäksi kuin Ruotsi.

LIITE 3

KYSELYLOMAKE VIROSSA

HUOM. Kysymykset 1-3c kysytään Suomessa ja Virossa, kysymykset 3d-4 vain Virossa

Seuraavaksi esitämme joitakin kysymyksiä Suomesta.

1. Ensimmäiseksi kysymme, mikä on suhtautumisenne suomalaisiin. Olkaa hyvä ja vastatkaa asteikolla erittäin myönteisesti, melko myönteisesti, ei myönteisesti eikä kielteisesti, melko kielteisesti, erittäin kielteisesti

a) matkailijoina Virossa

b) yhteistyökumppaneina työssä tai liike-elämässä

2. Miten kiinnostunut olisitte asumaan ja opiskelemaan tai työskentelemään Suomessa? Vastatkaa asteikoilla

1) erittäin kiinnostunut

2) melko kiinnostunut

3) jonkin verran kiinnostunut

4) en lainkaan kiinnostunut

5) en osaa sanoa

3. Oletteko seuraavien väittämien kanssa samaa mieltä vai eri mieltä?

Vastatkaa asteikolla

täysin samaa mieltä

jokseenkin samaa mieltä

ei samaa eikä eri mieltä

jokseenkin eri mieltä

täysin eri mieltä

a) Viron ja Etelä-Suomen taloudellinen läheinen yhteistyö eli integraatio olisi eduksi molemmille maille.

b) Viro ja Suomi ovat niin erilaisia maita, ettei maiden yhteistyö EU:ssa onnistu.

c) Viron ja Suomen oppilaitosten välille tulisi järjestää laaja vaihto-oppilasohjelma.

d) Virossa toimivat suomalaisten omistamat yritykset ovat hyviä työnantajia.

e) Investoimalla Viroon suomalaiset yritykset yrittävät vain hyötyä alemmasta palkkatasosta ja väljistä työelämän normeista.

f) Suomalaiset eivät pidä virolaisia vertaisinaan.

g) Virolaisen ei kannata opiskella suomea, muut kielet kuten englanti, ranska tai saksa ovat tärkeämpiä.

4. Mihin maihin tai maaryhmään Viron tulisi erityisesti kehittää suhteitaan seuraavilla aloilla? Valitkaa kortilta kullekin alalle tärkein ja toiseksi tärkein maa/maaryhmä. NÄYTÄ KORTTI

a) poliittiset suhteet	1. tärkein	2. tärkein
b) taloudelliset suhteet	1. tärkein	2. tärkein
c) kulttuurisuhteet	1. tärkein	2. tärkein

KORTTI:

1. Latvia ja Liettua

2. Suomi

3. Pohjoismaat yleensä

4. Saksa

5. EU-maat kokonaisuutena

6. Venäjä

7. Yhdysvallat

8. Joku muu maa, mikä?